วารสารเกษตร 20 (1) : 85 - 93 (2547)

Journal of Agriculture 20 (1) : 85 – 93 (2004)

ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่

Loan Repayment Potential of Village Fund Members in Chiang Mai Province

วราภา คุณาพร[1/]

Warapa Kunaporn[1/]

Abstract : Village and community fund was established as a revolving fund within the village and community. The operation of the village fund could be succeeded only when the member could repay loan back on time. The study of loan repayment potential of the member of village fund hence had its purpose to investigate the loan repayment of the member and the factors affecting loan repayment as well as problems for not be able to repay loan in Chiang Mai Province.

The result showed that 56.7 percent of sample member had repayed loan back to the village fund once with interest. The factors affecting loan repayment were wage earning, primary education, household income and interest rate. The problems of loan repayment included short time duration for repayment, amount of loan was not enough, high interest rate and complicated loan request process.

It was suggested that persons who got involved in village fund policy should pay special attention on 4 factors affecting loan repayment potential. The recommended interest rate was 6 percent per year. The village fund rule should also be improved in 2 aspects: extend time duration for repayment and increase amont of loan. Furthermore, the government should provide the officer to suggest the village fund member for they could have more opportunity to enhance their incomes fund more effectively.

[1/] ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่ 50200

[1/] Department of Agricultural Extension, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University, Chiang Mai 50200, Thailand.

บทคัดย่อ: กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกกองทุนผู้กู้สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนด ดังนั้นการศึกษาความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการชำระคืน ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการชำระคืนเงินกู้กองทุนหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ทั้งหมด 210 ตัวอย่าง

ผลการศึกษา พบว่า ตัวอย่างสมาชิกร้อยละ 56.7 ได้ทำการชำระคืนเงินกู้แก่กองทุนหมู่บ้านด้วยการชำระคืนครั้งเดียวพร้อมดอกเบี้ย และมีตัวอย่างสมาชิกฯ เพียงร้อยละ 6.7 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมดเท่านั้นที่ไม่สามารถคืนเงินกู้ได้ตามสัญญา ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้กองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ การประกอบอาชีพรับจ้าง การศึกษาในระดับประถมศึกษา รายได้ของทั้งครัวเรือน และ อัตราดอกเบี้ยของกองทุนหมู่บ้าน สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการชำระคืนเงินกู้ คือ ระยะเวลาในการกู้เงินสั้นเกินไป จำนวนวงเงินกู้ไม่เพียงพอ และในบางกองทุนมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง และขั้นตอนการขอกู้มีความซับซ้อน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายกองทุนหมู่บ้านควรให้ความสนใจเป็นพิเศษกับปัจจัยทั้ง 4 ที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ โดยอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมนั้นควรอยู่ที่ระดับร้อยละ 6 ต่อปี นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงทางด้านกฎระเบียบของกองทุนใน 2 ประเด็น คือ 1) เพิ่มระยะเวลาของการกู้ยืมเงินให้มากกว่า 1 ปี และ 2) ขยายวงเงินกู้เพิ่มขึ้น สุดท้ายทางภาครัฐบาลควรมีการจัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปให้ความรู้ในการพัฒนาอาชีพแก่สมาชิกฯ เพื่อให้สมาชิกสามารถสร้างโอกาส สร้างรายได้ให้แก่ตนเองจากเงินทุนที่ได้จากกองทุนหมู่บ้านได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Index words: การชำระคืนเงินกู้ กองทุนหมู่บ้าน
loan repayment, village fund

คำนำ

จากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นรัฐบาลจึงได้มีนโยบายเร่งด่วนต่างๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศที่ประสบกับภาวะซบเซามาโดยตลอด หลักการหนึ่งที่รัฐบาลใช้เพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ คือ ต้องทำให้ประชาชนในระดับรากหญ้า สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากยิ่งขึ้น โดยได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกกองทุนผู้กู้สามารถ ชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดเท่านั้น หากกองทุน หมู่บ้านประสบปัญหาการค้างชำระหนี้ก็จะทำให้แนวทางการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเพื่อแก้ปัญหาภาวะวิกฤตเศรษฐกิจไม่เป็นผลแต่อย่างใด ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาถึงความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเพื่อใช้เป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการกองทุนหมู่บ้านต่อไป

การศึกษาความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ใน

ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการชำระคืน ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการชำระคืนเงินกู้กองทุนหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่

อุปกรณ์และวิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย เกษตรกรผู้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจากอำเภอและกิ่งอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่จำนวนทั้งสิ้น 24 อำเภอ โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงคิดเป็นร้อยละ 25 ได้อำเภอทั้งสิ้น 6 อำเภอ คือ อำเภอแม่อาย อำเภอดอยเต่า อำเภอแม่วาง อำเภอสารภี อำเภอดอยสะเก็ด และอำเภอเมือง จากนั้นทำการสุ่มพื้นที่เพื่อใช้เก็บข้อมูลตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาร้อยละ 1.5 ของจำนวนกองทุนที่มีการเบิกจ่ายไปแล้ว 1,921 กองทุน ได้ทั้งสิ้น 30 กองทุน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกองทุน กองทุนละ 7 ราย ดังนั้นจึงมีจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ทั้งหมด 210 ตัวอย่าง ทำการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเมษายน 2546

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่ประกอบได้ด้วย คำถามปลายเปิด (open – ended question) และคำถามปลายปิด (close – ended question)

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็น ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) จากแบบสอบถาม และข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้จากการสืบค้นข้อมูลจากเอกสารต่างๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ และใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ผลการศึกษา

1. สภาพพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ข้อมูลตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้ง 210 ตัวอย่าง ประกอบด้วย ตัวอย่างสมาชิกฯ เพศชายและเพศหญิง เป็นจำนวนร้อยละ 47.1 และ 52.9 ตามลำดับ ซึ่งมีอายุเฉลี่ยประมาณ 46 ปี โดยส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา เป็นจำนวน ร้อยละ 71 และ 21 ตามลำดับ และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 4 คนต่อครัวเรือน

ตัวอย่างสมาชิกฯ มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาได้แก่ การทำธุรกิจส่วนตัว และ อาชีพรับจ้าง ตามลำดับ มีรายได้ทั้งครัวเรือนเฉลี่ยจากการประกอบอาชีพหลักเท่ากับ 108,658 บาทต่อครัวเรือน และรายได้ทั้งครัวเรือนเฉลี่ยจากการประกอบอาชีพรอง เท่ากับ 26,560 บาทต่อครัวเรือน สำหรับทางด้านพื้นที่ถือครอง พบว่า ตัวอย่างสมาชิกฯ มีพื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ยประมาณ 3 งานต่อคน พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ยประมาณ 9 ไร่ต่อคน (จากตัวอย่างสมาชิกที่มีพื้นที่ทำการเกษตร)

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

จากการสำรวจ พบว่า ตัวอย่างสมาชิกฯ ร้อยละ 98.1 เป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านเป็นเวลามากกว่า 6 เดือน และมีตัวอย่างสมาชิกร้อยละ

53.8 ถือหุ้นในกองทุนหมู่บ้านน้อยกว่า 5 หุ้น ส่วนทางด้านการฝากเงินสัจจะออมทรัพย์กับกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ตัวอย่างสมาชิกฯ ที่มีการฝากเงินสัจจะออมทรัพย์ จะฝากเงินสัจจะออมทรัพย์ไม่เกิน 50 บาทต่อเดือน ตัวอย่างสมาชิกฯ ร้อยละ 51.4 ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับ 15,001 – 20,000 บาทต่อคน ซึ่งตัวอย่างสมาชิกฯ ร้อยละ 59.0 เสียอัตราดอกเบี้ยให้แก่กองทุนร้อยละ 3 – 6 ต่อปี โดยตัวอย่างสมาชิกฯ ร้อยละ 50.0 ขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเพื่อนำไปดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรเพียงอย่างเดียว

ตัวอย่างสมาชิกฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.7 ทำการชำระคืนเงินกู้แก่กองทุนหมู่บ้านด้วยการชำระคืนครั้งเดียวพร้อมดอกเบี้ย และมีตัวอย่างสมาชิกฯ เพียงร้อยละ 6.7 เท่านั้นที่ไม่สามารถคืนเงินกู้ได้ ซึ่งตัวอย่างสมาชิกร้อยละ 64.8 จากจำนวนตัวอย่างสมาชิกที่สามารถคืนเงินกู้ได้นำเงินที่ได้จากการลงทุนด้วยเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้านมาชำระคืน ตัวอย่างสมาชิกอื่นๆ จะสามารถชำระคืนเงินกู้ได้จากการนำเงินจากการออม หรือ กู้จากแหล่งอื่นมาคืนกองทุนหมู่บ้าน เช่น ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จากสหกรณ์และกลุ่มออมทรัพย์อื่นๆ นอกจากนี้ตัวอย่างสมาชิกฯ ยังสามารถแก้ปัญหาที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้โดยขอผ่อนผันกับทางคณะกรรมการได้อีกทางหนึ่ง

3. ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ในการสำรวจเพื่อวัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของตัวอย่างสมาชิกนั้น ทำโดยการให้ตัวอย่างสมาชิกฯ ได้ตอบแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเป็นจำนวน 16 ข้อ คะแนนเต็ม 16 คะแนน ซึ่งผลการสำรวจที่ได้ พบว่า ตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมดมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านโดยเฉลี่ยเท่ากับ 12.6 คะแนน คะแนนสูงสุดที่ตัวอย่างสมาชิกฯ ทำได้เท่ากับ 15 คะแนน และคะแนนต่ำสุดที่ตัวอย่างสมาชิกฯ ทำได้เท่ากับ 7 คะแนน

4. ผลการศึกษาทางด้านการชำระคืนเงินกู้ของตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ผลการศึกษาในส่วนนี้จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของตัวอย่างสมาชิกฯ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่สามารถชำระคืนเงินกู้ด้วยผลตอบแทนของการลงทุนจากเงินกู้มีตัวอย่างสมาชิกฯ ร้อยละ 60.5 กลุ่มที่สามารถชำระคืนเงินกู้ด้วยเงินออมของตนเองมีตัวอย่างสมาชิกฯ ร้อยละ 21.0 กลุ่มที่สามารถชำระคืนเงินกู้ด้วยการกู้เงินจากแหล่งอื่นมาคืนมีตัวอย่างสมาชิกฯ ร้อยละ 11.9 และกลุ่มที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้มีตัวอย่างสมาชิกฯ ร้อยละ 6.6 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของตัวอย่างสมาชิกฯ เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ตัวอย่างสมาชิกฯ ที่มีความสามารถชำระคืนเงินกู้ด้วยผลตอบแทนของการลงทุนจากเงินกู้ ด้วยเงินออมของตนเอง และ ด้วยการกู้เงินจากแหล่งอื่นมาคืน ทั้ง 3 กลุ่มเป็นตัวอย่างสมาชิกฯ ที่มีอายุ 41 – 50 ปี สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.2 43.2 และ 44.0 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม ตามลำดับ และสำหรับตัวอย่างสมาชิกที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้เป็นตัวอย่างสมาชิกฯ ที่มีอายุ 31 – 40 ปี สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.9 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมดที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้

4.2 ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของตัวอย่างสมาชิกฯ เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ตัวอย่างสมาชิกฯ ที่อยู่ในกลุ่มมีความสามารถชำระคืนเงินกู้ด้วยผลตอบแทนของการลงทุนจากเงินกู้เป็นตัวอย่างสมาชิกเพศหญิงมากว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงร้อยละ 54.3 กลุ่มที่มีความสามารถชำระคืนเงินกู้ด้วยเงินออมของตนเองมีสัดส่วนของตัวอย่างสมาชิกฯ เพศหญิงและเพศชายเท่าๆ กัน กลุ่มที่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ด้วยการกู้เงินจากแหล่งอื่นมาคืนเป็นตัวอย่างสมาชิกฯ เพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงร้อยละ 64.0 แต่สำหรับกลุ่มที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้กลับเป็นตัวอย่างสมาชิกฯ เพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชายถึงร้อยละ 71.4

4.3 ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของตัวอย่างสมาชิกฯ เมื่อจำแนกตามการประกอบอาชีพหลัก พบว่า ตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้ง 4 กลุ่ม เป็นตัวอย่างสมาชิกฯ ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรสูงที่สุดในทุกๆ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 55.9 50.0 52.0 และ 42.9 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมดในแต่ละกลุ่มตามลำดับ

4.4 ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของตัวอย่างสมาชิกฯ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้ง 4 กลุ่ม เป็นตัวอย่างสมาชิกฯ ที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาสูงที่สุดในทุกๆ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 75.6 63.6 76.0 และ 42.9 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมดในแต่ละกลุ่มตามลำดับ

4.5 ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของตัวอย่างสมาชิกฯ เมื่อจำแนกตามรายได้ของครัวเรือน พบว่า ตัวอย่างสมาชิกฯ ในกลุ่มที่มีความสามารถชำระคืนเงินกู้ด้วยผลตอบแทนของการลงทุนจากเงินกู้ ด้วยเงินออมของตนเอง และ ด้วยการกู้เงินจากแหล่งอื่นมาคืน ส่วนใหญ่มีระดับรายได้ของครัวเรือน 50,000 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.6 34.1 และ 36.0 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม ตามลำดับ และสำหรับตัวอย่างสมาชิกที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ส่วนใหญ่มีระดับรายได้ของครัวเรือนต่ำกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 57.1 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมดที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้

4.6 ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของตัวอย่างสมาชิกฯ เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ พบว่า ตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้ง 4 กลุ่มกู้เงินไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรเพียงอย่างเดียวสูงที่สุดในแต่ละกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 43.3 68.2 44.0 และ 64.3 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมดในแต่ละกลุ่มตามลำดับ

4.7 ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของตัวอย่างสมาชิกฯ เมื่อจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ตัวอย่างสมาชิกฯ ในกลุ่มที่มีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ด้วยผลตอบแทนของการลงทุนจากเงินกู้ และ ด้วยเงินออมของตนเอง มีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน 14 คะแนน เป็นส่วนใหญ่ทั้ง 2 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 28.3 และ 34.1 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม ตามลำดับ ตัวอย่างสมาชิกฯ ที่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ด้วยการกู้เงินจากแหล่งอื่นมาคืน มีตัวอย่างสมาชิกฯ ที่มีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน 13 และ 14 คะแนน เป็นจำนวนเท่าๆ กัน คือ ร้อยละ 28.0 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมดในกลุ่ม และสุดท้ายตัวอย่างสมาชิกฯ ที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้มีตัวอย่างสมาชิกฯ ที่มีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน 11 13 และ 14 คะแนน

เป็นจำนวนเท่าๆ กัน คือ ร้อยละ 21.4 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมดในกลุ่ม

4.8 ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของตัวอย่างสมาชิกฯ เมื่อจำแนกตามปริมาณเงินกู้ที่ได้รับ พบว่า ตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้ง 4 กลุ่ม ส่วนใหญ่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 15,001 – 20,000 บาท สูงที่สุดในทุกๆ กลุ่ม เป็นจำนวนร้อยละ 52.0 56.8 44.0 และ 42.9 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมดในแต่ละกลุ่มตามลำดับ

4.9 ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของตัวอย่างสมาชิกฯ เมื่อจำแนกตามอัตราดอกเบี้ยของกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้ง 4 กลุ่ม ส่วนใหญ่เสียดอกเบี้ยให้กับกองทุนหมู่บ้านร้อยละ 6 เป็นจำนวนร้อยละ 52.8 34.1 52.0 และ 42.9 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม ตามลำดับ

5. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้แก่กองทุนหมู่บ้านของตัวอย่างสมาชิกฯ โดยตัวแปรตาม (Y) คือ ความสามารถหรือคะแนนความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ที่กำหนดให้ตัวอย่างสมาชิกฯ ที่สามารถชำระคืนเงินกู้ด้วยผลตอบแทนของการลงทุนจากเงินกู้มีคะแนนความสามารถในการชำระคืนเงินกู้เท่ากับ 3 คะแนน ตัวอย่างสมาชิกฯ ที่สามารถชำระคืนเงินกู้ด้วยเงินออมของตนเองมีคะแนนความสามารถในการชำระคืนเงินกู้เท่ากับ 2 คะแนน ตัวอย่างสมาชิกฯ ที่สามารถชำระคืนเงินกู้ด้วยการกู้เงินจากแหล่งอื่นมาคืนมีคะแนนความสามารถในการชำระคืนเงินกู้เท่ากับ 1 คะแนน และตัวอย่างสมาชิกฯ ที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้มีคะแนนความสามารถในการชำระคืนเงินกู้เท่ากับ 0 คะแนน และสำหรับตัวแปรอิสระ (X) ประกอบด้วย อายุ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ของทั้งครัวเรือน วัตถุประสงค์ของการกู้เงิน ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ปริมาณเงินที่กู้จากกองทุนหมู่บ้านและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน

การคัดเลือกตัวแปรอิสระได้ใช้การวิเคราะห์แบบ Stepwise ที่จะคัดเลือกเฉพาะตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามทีละตัวแปร ทีละขั้นตอนอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และกำหนดให้ตัดตัวแปรอิสระที่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามออกที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.1 ซึ่งได้ผลการศึกษาดังนี้

สมการถดถอยพหุที่ได้จากการวิเคราะห์มีรูปแบบ

$$Y = 1.635 - 0.953X_1 + 0.3981X_2 + 0.015X_3 + 0.047X_4 \quad (1)$$

โดยที่ X_1 = ตัวแปรอาชีพรับจ้าง มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ –0.953 และเป็นตัวแปรเชิงกลุ่ม หมายความว่า ถ้าหากตัวอย่างสมาชิกฯ ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพหลักจะมีความสามารถหรือคะแนนความสามารถในการชำระคืนเงินกู้น้อยกว่าตัวอย่างสมาชิกฯ ที่ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่อาชีพรับจ้าง ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคง การที่ได้รับการว่าจ้างนั้นไม่แน่นอน

X_2 = ตัวแปรการศึกษาระดับประถมศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.381 และเป็นตัวแปรเชิงกลุ่ม หมายความว่า ถ้าหากตัวอย่างสมาชิกฯ มีการศึกษาระดับประถมศึกษาจะมีความสามารถหรือคะแนนความสามารถในการชำระคืนเงินกู้มากกว่าตัวอย่างสมาชิกฯ ที่มีการศึกษาระดับอื่นๆ ที่ไม่ใช่ระดับประถมศึกษา หรือไม่ได้รับการศึกษา ทั้งนี้

เนื่องจากตัวอย่างสมาชิกฯ ส่วนใหญ่ที่ทำการสำรวจจัดอยู่ในกลุ่มที่มีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้และมีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา

X_3 = ตัวแปรรายได้ของทั้งครัวเรือน มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.015 หมายความว่า ถ้าหากรายได้ของทั้งครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไป 1 หมื่นบาท จะทำให้ตัวอย่างสมาชิกฯ มีความสามารถหรือคะแนนความสามารถในการชำระคืนเงินกู้เปลี่ยนแปลงไป 0.015 คะแนน ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากโดยปกติถ้าตัวอย่างสมาชิกฯ มีรายได้ของตนเองและของทั้งครัวเรือนยิ่งมากก็ยิ่งจะทำให้ตัวอย่างสมาชิกฯ มีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้เพิ่มมากขึ้น

X_4 = ตัวแปรอัตราดอกเบี้ยของกองทุนหมู่บ้าน มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.047 หมายความว่า ถ้าหากอัตราดอกเบี้ยของกองทุนหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วยหรือร้อยละ 1 จะทำให้ตัวอย่างสมาชิกฯ มีความสามารถหรือคะแนนความสามารถในการชำระคืนเงินกู้เปลี่ยนแปลงไป 0.047 คะแนนในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้าหากอัตราดอกเบี้ยยิ่งสูง ก็ยิ่งเป็นภาระทางการเงินต่อตัวอย่างสมาชิกฯ มากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงเกิดเป็นแรงจูงใจให้ตัวอย่างสมาชิกฯ ต้องรีบชำระคืนเงินกู้ให้ทันตามกำหนดเวลา เพื่อไม่ให้ตนเองมีภาระหนี้เพิ่มขึ้น

จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวมีค่าค่อนข้างต่ำ โดยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวแปรอิสระแต่ละตัวจะมีผลทำให้ค่าของตัวแปรตามเปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จึงส่งผลให้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R square) ที่ได้จากการวิเคราะห์มีค่าค่อนข้างต่ำ แต่ถึงอย่างไรก็ตามยังคงสามารถนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาใช้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือปัจจัยต่างๆ ที่มีต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของตัวอย่างสมาชิกฯ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

6. ปัญหาและอุปสรรคที่ควรปรับปรุงในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

ปัญหาและอุปสรรคที่ควรปรับปรุงในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน คือ เพิ่มระยะเวลาการกู้เงิน เพิ่มวงเงินกู้ และการลดอัตราดอกเบี้ย รวมทั้งควรมีการปรับปรุงการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว เช่น ลดขั้นตอนการกู้ยืมเงิน ปรับปรุงกฎระเบียบการกู้ยืมเงินให้รัดกุมมากยิ่งขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ตัวอย่างสมาชิกฯ ร้อยละ 57.1 แสดงความคิดเห็นว่ารัฐบาลควรมีการเพิ่มเงินกองทุนให้อีกเป็นจำนวน 1 – 3 ล้านบาทต่อหนึ่งกองทุน ในขณะที่มีตัวอย่างสมาชิกฯ ร้อยละ 16.7 มีความคิดเห็นว่ารัฐบาลไม่ควรเพิ่มเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้านอีก

Table 1 Analysis of multi – regression equation.

Independent variables	Coefficient	T - test	Significant level
constant	1.635	7.036	0.000
wage earning (X_1)	-0.953	-4.866	0.000
primary education (X_2)	0.381	2.864	0.005
total household income (X_3)	0.015	2.852	0.005
village fund interest rate (X_4)	0.047	2.074	0.039
Multiple R = 0.397	Adjusted R Square = 0.141		
R Square = 0.157	Durbin-Watson = 1.879		

Source : Calculated

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

บทสรุปของการศึกษา พบว่า ตัวอย่างสมาชิกได้ทำการชำระคืนเงินกู้แก่กองทุนหมู่บ้านด้วยการชำระคืนครั้งเดียวพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 56.7 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมด และมีตัวอย่างสมาชิกฯ เพียงร้อยละ 6.7 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมดเท่านั้นที่ไม่สามารถคืนเงินกู้ได้ตามสัญญา ซึ่งแหล่งเงินทุนที่สมาชิกฯ นำมาชำระคืน พบว่า ร้อยละ 64.8 44.0 และ 25.0 ของจำนวนตัวอย่างสมาชิกฯ ทั้งหมด นำเงินจากผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนด้วยเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน จากการออม และจากการกู้จากแหล่งอื่นมาคืนกองทุนหมู่บ้าน ตามลำดับ ทางด้านปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้กองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ การประกอบอาชีพรับจ้างซึ่งมีความสัมพันธ์ในทางทิศทางตรงกันข้ามกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ การศึกษาในระดับประถมศึกษา รายได้ของทั้งครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยของกองทุนหมู่บ้าน และสำหรับปัญหาและอุปสรรคในการชำระคืนเงินกู้ คือ ระยะเวลาในการกู้เงินสั้นเกินไป (เพียง 1 ปี) จำนวนวงเงินกู้ไม่เพียงพอ (รายละไม่เกิน 20,000 บาท) และในบางกองทุนมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง และขั้นตอนการขอกู้มีความซับซ้อน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายกองทุนหมู่บ้านควรให้ความสนใจเป็นพิเศษกับปัจจัยทั้ง 4 ที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ในการนำไปปรับปรุงนโยบายกองทุนหมู่บ้านต่อไป ซึ่งในการศึกษานี้เสนอว่าอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมนั้นควรอยู่ที่ระดับร้อยละ 6 ต่อปี เพราะจากการศึกษาพบว่าตัวอย่างสมาชิกฯ ที่มีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ส่วนใหญ่เสียอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี และควรมีการปรับปรุงทางด้านกฎระเบียบของกองทุนใน 2 ประเด็น คือ 1) เพิ่มระยะเวลาของการกู้ยืมเงินให้มากกว่า 1 ปี และ 2) ขยายวงเงินกู้เพิ่มขึ้น เพราะสมาชิกฯ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งหลายๆ กิจกรรมทางการเกษตรในการลงทุนหรือดำเนินกิจกรรมต้องใช้ระยะเวลามากกว่า 1 ปี จึงจะได้รับผลตอบแทนรวม

ทั้งต้องใช้เงินทุนค่อนข้างสูง สุดท้ายทางภาครัฐบาลควรมีการจัดส่งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพ แนะนำอาชีพ หรือพัฒนาศักยภาพของการประกอบอาชีพเดิม แก่สมาชิกฯ เพื่อให้สมาชิกสามารถสร้างโอกาส สร้างรายได้ให้แก่ตนเองจากเงินทุนที่ได้จากกองทุนหมู่บ้านได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กมลลักษณ์ ดิษยนันท์. 2545. “ศักยภาพและปัญหาในการจัดการกองทุนหมู่บ้านจังหวัดเชียงใหม่”. การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544. สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายรัฐมนตรี.

จันทร์ศรี สมวิลาศ. 2536. “ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิกร มาตุพรหม. 2542. “ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปริชญา ชีวะเกตุ. 2545. “แนวปฏิบัติทางบัญชีสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พิชิต ธานี. 2544. “รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดเชียงใหม่”. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภัทรพล คำพรม. 2545. “การศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับการดำเนินงานการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษา บ้านหนองเหียง ตำบลหนองหนาม อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน”. การวิจัยทางเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุมาลย์ กุศลศารทูล. 2537. กองทุนหมู่บ้าน. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ. ลำปาง.